

Przestrzeń spotkania IV. Słoweńska „Apokalipsa” w „Tekstualiach”

Oddając łamy najnowszy numeru „Tekstualiów” miesięcznikowi „Apokalipsa”, z wielką przyjemnością prezentujemy Czytelnikom bogaty wybór tekstów literackich, naukowych i filozoficznych, które wcześniej ukazały się drukiem w tym czasopiśmie budującym niestrudzenie od 1993 roku platformę dla rozwoju aktywności artystycznej i intelektualnej oraz kształtującym jeden z najważniejszych, a jednocześnie najbardziej wielogłosowych nurtów dyskusji o kulturze europejskiej, jaka toczy się w Słowenii.

Czytelnik numeru – niezaznajomiony wcześniej z profilem „Apokalipsy” oraz nieświadomy twórczego i organizacyjnego rozmachu, z jakim animatorzy tego miesięcznika uczestniczą w kulturze ujętej nie tylko w skali rodzimej, lecz także międzynarodowej – w pierwszej chwili będzie najprawdopodobniej zaskoczony jego heterogenicznością. Istnieje jednak duże prawdopodobieństwo, że w toku lektury odbiorca uświadomi sobie, że ta różnorodność wyrasta z głębszego zamysłu, a następnie dostrzeże jej walory polegające między innymi na tym, że w tekstach wybranych do przekładu przez redaktorów „Apokalipsy”, Stanislavę i Primoža Reparów, skupiają się jak w soczewce najistotniejsze obszary zainteresowań autorów tego periodyku. Co istotne, te artystyczne i intelektualne preferencje, które znalazły swój wyraz w czasopiśmie i powiązanej z nim działalności wydawniczej, odzwierciedlają to, co lokalne, dotyczą palących kwestii (literackich, estetycznych, wreszcie światopoglądowych i społeczno-kulturalnych) o charakterze fundamentalnym, których przemyślenie lub pominięcie współdecydować będzie o kształcie oraz poziomie kultury i społeczeństwa, w którym żyjemy i w którym to, co narodowe nie powinno być ksenofobiczne, a to, co wspólne – homogeniczne, splecione, sprowadzone do kilku przewidywalnych schematów.

W prezentowanym wyborze tekstów nie brakuje ciekawych zjawisk literackich rysujących się na słoweńskiej mapie poetyckiej i prozatorskiej, uderza również otwartość na nowe gatunki intersemiotycznej ekspresji artystycznej (za przykład niech posłuży komiks haiku). Rzucają się też w oczy wyrastające z troski o jakość refleksje nie tylko nad tym, czym jest „słoweńskość”, lecz także nad szeroko rozumianymi mechanizmami konstruowania tożsamości jednostkowej i społecznej. Obecność w numerze rozważań prowadzonych w duchu *gender studies* pozwala, z kolei, uświadomić sobie w pełni zaangażowanie słoweńskich autorek w zgłębianie tej problematyki. Ponadto, a może przede wszystkim, obecność ta uzmysławia istnienie tendencji wspólnej dla krajów byłego bloku socjalistycznego, w których od ponad dwudziestu lat – za pośrednictwem spóźnionej recepcji drugiej i trzeciej fali feminizmu żywego w latach 60. i 70., a potem w 80. w Stanach Zjednoczonych Ameryki oraz na Zachodzie, w krajach

takich, jak Wielka Brytania, Francja, Niemcy – trwa (czasem bolesny) proces zmiany rozumienia dawnych oraz konstruowania nowych wzorców kobiecości i męskości. Natomiast twórcy refleksji filozoficznej, zamieszczonej w tym wydaniu czasopisma, zatroskani o duchowy los jednostki i jej nadwątłą zdolność otwierania się na to, co inne, nie tracą z pola widzenia dziedzictwa egzystencjalizmu – dyskutując jego spuściznę, wystawiają się na intelektualną próbę, pytają o potrzebę *sacrum*, mierzą się z problemami metafizyki, etyki, nihilizmu i rozpacz. Dzięki temu splotowi różnorodnych języków i problematyk wybrzmiewa dążenie do pogłębienia namysłu nie tylko nad kulturą rodzimą, lecz także nad duchowością człowieka, bez względu na jego narodowość.

Prezentowany wybór tekstów ze słoweńskiego miesięcznika „Apokalipsa”, przełożonych przez siedmioro tłumaczy: Martę Cmiel, Macieja Olszewskiego, Monikę Gawlak, Agnieszkę Będkowską-Kopczyk, Adama Wiedemanna, Marlenę Grudę i Joannę Bilińską (chciałabym im w tym miejscu podziękować za pracę włożoną w udostępnienie materiałów polskim czytelnikom), przygotowany został w ramach projektu wymiany przekładów „Czasopismo w czasopiśmie”, którego pomysłodawcy to właśnie redaktorzy słoweńskiego periodyku, Stanislava i Primož Reparowie. Na stronie internetowej www.tekstualia.pl publikujemy rozmowę z nimi, którą z okazji dziesięciolecia „Czasopisma w czasopiśmie” przeprowadził dla periodyku „TEMA” Miroslav Mićanović.

Oprócz „Tekstualiów”, które od 2009 roku są jego polskim partnerem, uczestniczą w nim czasopisma z Europy Środkowej i Południowo-Wschodniej (między innymi z krajów Grupy Wyszehradzkiej, Słowenii, Rumunii, Serbii i Austrii). Publikując czwarty z kolei numer poświęcony innemu czasopismu (wcześniej ukazały się na naszych łamach słowacki „Romboid” – „Tekstualia” 2009, nr 4 (19), serbski „AKT” – „Tekstualia” 2011, nr 1 (24) oraz czeski „Protimluv” – „Tekstualia” 2011, nr 4 (27), a także – tym razem nie w osobnym wydaniu – wybrane teksty z austriackiego periodyku „Literatur und Kritik”), wspólnymi siłami (redakcji, wydawcy, tłumaczy, autorów) dokładamy wszelkich starań, by idea zbliżenia literatur, kultur, a także naukowej i krytycznoliterackiej refleksji na ich temat mogła przynajmniej częściowo się ziścić. Okazuje się to możliwe dopiero wtedy, gdy odrzuci się tendencję do homogenizacji i wkroczy na drogę pracy mającej na celu ukazanie ich swoistości i partnerstwa. Ta praca wymaga wysiłku i inwestycji czasowych, ale też daje dużo powodów do radości. Stymuluje artystycznie i intelektualnie, uczy wytrwałości, tworzy grunt pod badania porównawcze, wreszcie sprzyja napływowi dobrych wiadomości. Jedną z nich jest informacja, że właśnie trwają prace nad tłumaczeniem wyboru tekstów publikowanych na łamach „Tekstualiów” i że jeszcze w tym roku ukaże się on w Słowenii.